

Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 24.04.2019, sp. zn. 8 Tz 46/2018, ECLI:CZ:NS:2019:8.TZ.46.2018.1

Číslo: 52/2019

Právní věta: Stížnost pro porušení zákona podaná jen proti odůvodnění pravomocného rozhodnutí soudu nebo státního zástupce není přípustná.

Soud: Nejvyšší soud

Datum rozhodnutí: 24.04.2019

Spisová značka: 8 Tz 46/2018

Číslo rozhodnutí: 52

Číslo sešitu: 10

Typ rozhodnutí: Rozsudek

Hesla: Řízení o stížnosti pro porušení zákona

Předpisy: § 266 odst. 1 tr. ř.
§ 267 odst. 1 tr. ř.

Druh: Rozhodnutí ve věcech trestních

Sbírkový text rozhodnutí:

Nejvyšší soud ke stížnosti pro porušení zákona, kterou podal ministr spravedlnosti ve prospěch obviněných M. H., M. T., F. Š., Š. K., L. F. a F. S. vyslovil, že pravomocným usnesením státní zástupkyně Krajského státního zastupitelství v Brně ze dne 20. 4. 2018, sp. zn. 2 KZV 16/2017, byl v neprospěch obviněných porušen zákon v ustanoveních § 134 odst. 2 a § 148 odst. 1 písm. c) tr. ř. a v řízení předcházejícím v § 147 odst. 1 tr. ř. Toto usnesení zrušil a současně zrušil i všechna další rozhodnutí na zrušené usnesení obsahově navazující, pokud vzhledem ke změně, k níž došlo zrušením, pozbyla podkladu, a státní zástupkyni Krajského státního zastupitelství v Brně přikázal, aby věc v potřebném rozsahu znovu projednala a rozhodla.

I.

Stížnost pro porušení zákona

1. Stížnost pro porušení zákona, č. j. MSP-342/2018-OJD-SPZ/2, byla ministrem spravedlnosti podána ve prospěch obviněných M. H., M. T., F. Š., Š. K., L. F. a F. S. proti pravomocnému usnesení státní zástupkyně Krajského státního zastupitelství v Brně ze dne 20. 4. 2018, sp. zn. 2 KZV 16/2017, kterým byly podle § 148 odst. 1 písm. c) tr. ř. zamítnuty jako nedůvodné stížnosti podané uvedenými obviněnými směřující proti usnesení policejního orgánu Policie České republiky, Národní centrála proti organizovanému zločinu, Služba kriminální policie a vyšetřování, Expozitura Brno, ze dne 25. 1. 2018, č. j. NCOZ-1354-324/TČ-2016-417604, jímž bylo podle § 160 odst. 1 tr. ř. zahájeno trestní

stíhání obviněných M. H. a M. T. pro zvlášť závažný zločin podvodu podle § 209 odst. 1, odst. 5 písm. a) tr. zákoníku ve spolupachatelství podle § 23 tr. zákoníku zčásti dokonaného a zčásti ve stadiu pokusu podle § 21 odst. 1 tr. zákoníku, obviněných F. Š., Š. K., L. F. a F. S. pro zvlášť závažný zločin podvodu dle § 209 odst. 1, odst. 5 písm. a) tr. zákoníku ve formě pomoci podle § 24 odst. 1 písm. c) tr. zákoníku zčásti dokonaného a zčásti ve stadiu pokusu podle § 21 odst. 1 tr. zákoníku.

2. Ministr spravedlnosti odůvodnil uvedenou stížnost pro porušení zákona tím, že se obvinění měli vytýkaných zločinů dopustit jednáním podrobně popsáním ve výroku usnesení o zahájení trestního stíhání. První usnesení policejního orgánu ze dne 31. 5. 2017, č. j. NCOZ-1354-193/TČ-2016-417604, bylo zrušeno usnesením státní zástupkyně Krajského státního zastupitelství v Brně ze dne 9. 10. 2017, č. j. 2 KZV 16/2017-68, pro absenci některých náležitostí ve smyslu § 160 odst. 1 tr. ř., v němž ve dvou závěrečných odstavcích na straně 8 jen obecně konstatovala, že předmětné usnesení tyto náležitosti nespĺňuje, neboť v popisu skutku byla opomenuta subjektivní stránka podle § 15 odst. 1 písm. a) nebo písm. b) tr. zákoníku.

3. Usnesením, které následovalo a je nyní napadeno stížností pro porušení zákona, státní zástupkyně včas podané stížnosti jmenovaných obviněných podle § 148 odst. 1 písm. c) tr. ř. zamítla a nespĺnila požadavky vyplývající z toho ustanovení i z § 134 odst. 2 tr. ř., podle něhož státní zástupce v odůvodnění svého rozhodnutí vyloží rozhodovací důvody tak, aby byl patrný rozsah provedeného přezkumu a dále aby bylo vysvětleno, proč o podaných stížnostech rozhodl určitým způsobem. V intencích těchto požadavků kladených na odůvodnění usnesení trestním řádem se státní zástupkyně nevypořádala ani s jedinou námitkou uplatněnou obviněnými v podané stížnosti, neboť toliko konstatovala, že usnesení spĺňuje všechny náležitosti uvedené v § 160 odst. 1 tr. ř. a že se ztotožňuje se závěry obsaženými v odůvodnění usnesení policejního orgánu. Na konkrétní námitky stěžovatelů však státní zástupkyně věcně vůbec nereagovala, přestože obvinění M. H. a M. T. napadli druhé usnesení o zahájení trestního stíhání obsáhle odůvodněnou stížností, v níž namítali nedůvodnost zahájení trestního stíhání pro daný skutek, ale také skutečnost, že jednání, jak je popsáno v usnesení o zahájení trestního stíhání, není způsobilé naplnit skutkovou podstatu žádného trestného činu, a poukázali na konkrétní důkazy obsažené ve spise. K těmto důvodům se ve svých stížnostech připojili i obvinění L. F., F. S. a F. Š. Rovněž obviněný Š. K. ve své stížnosti zpochybňoval správnost skutkových zjištění. I přes podrobná odůvodnění a výhrady se státní zástupkyně s argumentací žádného z obviněných vůbec nezabývala v konkrétní rovině. Přestože napadané usnesení obsahuje 12 stran, vyložení důvodů, které státní zástupkyni vedly k vyslovenému závěru, obsahuje jen tři odstavce, v nichž jsou obecné formulace a konstatování, že usnesení o zahájení trestního stíhání spĺňuje formální náležitosti podle trestního řádu a že skutečnosti odůvodňující zahájení trestního stíhání jsou obsaženy v odůvodnění samotného usnesení policejního orgánu.

4. Takto uvedené skutečnosti podle ministra spravedlnosti svědčí o porušení zákona, protože v případě usnesení o zahájení trestního stíhání „je stížnost zpravidla první možností obviněného vyjádřit se ke skutečnostem, jež jsou mu kladeny za vinu, a podrobit tak usnesení, jímž policejní orgán zahájil trestní stíhání obviněného, přezkumu co do jeho zákonnosti a věcné správnosti“. Ministr spravedlnosti zdůraznil, že i když usnesení o zahájení trestního stíhání a následné usnesení státního zástupce nejsou konečnými rozhodnutími ve věci, není možné akceptovat naprostou rezignaci na jeho odůvodnění, neboť nedostatky v odůvodnění svědčí o vadách celého trestního řízení. Důsledkem nesprávného postupu při přezkumu usnesení o zahájení trestního stíhání státním zástupcem může být nezákonné vedení trestního stíhání, a tedy i závažný zásah do ústavně garantovaných práv obviněného. Podle ministra spravedlnosti „je tak namístě, aby se státní zástupce stížnostními námitkami v přiměřeném rozsahu zabýval a zdůvodnil, proč je shledal nedůvodnými. V daném případě není vůbec zřejmé, na základě jakých úvah dospěla státní zástupkyně k rozhodnutí zamítnout stížnost obviněných“.

5. Ministr spravedlnosti proto shledal, že „rozhodnutí státního zástupce, které je neodůvodněné, je

nepřezkoumatelné, a proto i nezákonné, když nese znaky libovůle orgánu činného v trestním řízení, což nepřispívá k věrohodnosti jeho procesních úkonů a postupů“. V této souvislosti odkázal na nález Ústavního soudu ze dne 21. 2. 2006, sp. zn. I. ÚS 661/2005, ze kterého mimo jiné vyplývá, že i ve stadiu rozhodování podle § 160 odst. 1 tr. ř. musí rozhodnutí orgánů činných v trestním řízení splňovat základní zákonné požadavky na ně kladené, a to včetně odůvodnění ve smyslu ustanovení § 134 odst. 2 tr. ř. Odůvodnění rozhodnutí státního zástupce reagující na stížnost vůči usnesení o zahájení trestního stíhání, jehož důvody byly konstruovány obecným a povšechným způsobem, je třeba považovat za nedostatečné z hlediska ústavně zaručených kautel a též za nepřezkoumatelné (viz usnesení Ústavního soudu ze dne 3. 7. 2003, sp. zn. [III. ÚS 511/02](#)).

6. Podle ministra spravedlnosti státní zástupkyně Krajského státního zastupitelství v Brně uvedeným postupem porušila zákon v neprospěch obviněných M. H., M. T., F. Š., Š. K., L. F. a F. S., a proto navrhl, aby Nejvyšší soud podle § 268 odst. 2 tr. ř. vyslovil, že usnesením státní zástupkyně Krajského státního zastupitelství v Brně ze dne 20. 4. 2018, sp. zn. 2 KZV 16/2017, byl porušen zákon v ustanoveních § 134 odst. 2 a § 148 odst. 1 písm. c) tr. ř. a v řízení předcházejícím v § 147 odst. 1 tr. ř., a to v neprospěch obviněných M. H., M. T., F. Š., Š. K., L. F. a F. S., dále aby podle § 269 odst. 2 tr. ř. zrušil usnesení státní zástupkyně Krajského státního zastupitelství v Brně ze dne 20. 4. 2018, sp. zn. 2 KZV 16/2017, a všechna další rozhodnutí na toto zrušené usnesení obsahově navazující, pokud vzhledem ke změně, k níž došlo zrušením, pozbyla podkladu, a postupoval podle § 270 odst. 1 tr. ř. a přikázal státní zástupkyni Krajského státního zastupitelství v Brně, aby věc v potřebném rozsahu znovu projednala a rozhodla.

II.

Dosavadní průběh řízení

7. Nejvyšší soud přezkoumal podle § 267 odst. 3 tr. ř. napadené usnesení i předcházející řízení a s ohledem na námítky uvedené ve stížnosti pro porušení zákona je třeba uvést, že v přezkoumávané trestní věci bylo podle § 160 odst. 1 tr. ř. zahájeno trestní stíhání obviněných M. H. a M. T. nejprve usnesením policejního orgánu ze dne 31. 5. 2017, č. j. NCOZ-1354-193/TČ-2016-417604, pro zvlášť závažný zločin podvodu podle § 209 odst. 1, 5 písm. a) tr. zákoníku, spáchaný ve spolupachatelství podle § 23 tr. zákoníku, zčásti dokonáný a zčásti ve stadiu pokusu podle § 21 odst. 1 tr. zákoníku, a obviněných F. Š., Š. K., L. F. a F. S. pomocí podle § 24 odst. 1 písm. c) tr. zákoníku k zvlášť závažnému zločinu podvodu podle § 209 odst. 1, odst. 5 písm. a) tr. zákoníku, zčásti dokonánému a zčásti ve stadiu pokusu podle § 21 odst. 1 tr. zákoníku. Toto usnesení bylo z podnětu stížností obviněných usnesením státní zástupkyně Krajského státního zastupitelství v Brně usnesením ze dne 9. 10. 2017, č. j. 2 KZV 16/2017-68, zrušeno a policejnímu orgánu bylo uloženo o věci znovu jednat a rozhodnout, což policejní orgán následně usnesením ze dne 25. 1. 2018, č. j. NCOZ-1354-324/TČ-2016-417604, učinil a podle § 160 odst. 1 tr. ř. zahájil trestní stíhání obviněných M. H., M. T., F. Š., Š. K., L. F. a F. S. pro stejnou trestnou činnost jako v předtím zrušeném usnesení.

8. S tímto usnesením se obvinění nespokojili a podali proti němu stížnosti, o kterých státní zástupkyně Krajského státního zastupitelství v Brně rozhodla nyní přezkoumávaným usnesením ze dne 20. 4. 2018, č. j. 2 KZV16/2017-103, tak, že je podle § 148 odst. 1 písm. c) tr. ř. zamítla, neboť nebyly důvodné.

9. V odůvodnění tohoto usnesení státní zástupkyně uvedla, že „jako nadřízený orgán v souladu s § 147 odst. 1 písm. a), b) tr. ř. přezkoumala napadené usnesení policejního orgánu, řízení jemu předcházející, jakož i veškerý spisový materiál, který byl podkladem pro jeho vydání, a shledala, že stížnosti obviněných jsou přípustné, byly podány osobami k tomu oprávněnými, v zákonné třídenní lhůtě, avšak nejsou důvodné. Policejní orgán postupoval ve věci v souladu s trestním řádem. Z obsahu spisového materiálu lze dospět k závěru, že rozhodnutí o zahájení trestního stíhání je věcně

správné a řádně odůvodněné. V odůvodnění stížností napadeného usnesení policejní orgán uvedl, které skutečnosti vzal za prokázané, důkazy, o něž opírá skutková zjištění, jakož i úvahy, kterými se řídil při hodnocení provedených důkazů. Skutkový stav popsany ve výroku napadeného usnesení plně koresponduje s doposud opatřenými důkazy a pro danou fázi řízení dostatečně odůvodňuje závěr, že prošetřovaný trestný čin se stal a že tohoto se mohli dopustit právě obvinění. Rovněž právní kvalifikace je plně přiléhavá“. Dále státní zástupkyně konstatovala, že: „Z podnětu stížností, které byly podány řádně a včas, bylo přezkoumáno napadené usnesení a též řízení jemu předcházející. Na podkladě přezkoumání obsáhlého spisového materiálu dospěl státní zástupce k závěru, že stížnosti obviněných nejsou důvodné.“ Uvedla též, že výrok usnesení policejního orgánu obsahoval popis skutkového děje, který vykazoval znaky trestného činu včetně subjektivní stránky zavinění, přičemž je natolik konkretizován, že nemůže být zaměněn s jiným skutkem. Usnesení policejního orgánu podle státní zástupkyně obsahovalo i další potřebné náležitosti, které v souhrnu dokládají důvodné podezření, že k trestné činnosti došlo způsobem uvedeným ve výrokové části usnesení. Podle státní zástupkyně k zahájení trestního stíhání uvedla, že ve smyslu § 160 odst. 1 tr. ř. postačí vyšší stupeň pravděpodobnosti, který je v daném případě doložen konkrétně zjištěnými skutečnostmi. Poukázala také na to, že závěr o tom, že popsany skutek spáchali obvinění, nemusí být konečný, neboť je otázkou dalšího dokazování, zda bude prokázano, že skutek uvedený ve výroku napadeného usnesení se stal a že jej spáchali obvinění. Usnesení o zahájení trestního stíhání není podle státní zástupkyně v žádném případě rozhodnutím o vině, nýbrž vytváří zákonný rámec pro vedení trestního řízení a zejména pro procesní obstarávání důkazů. Svou argumentaci uzavřela tím, že v postupu policejního orgánu při vydání usnesení o zahájení trestního stíhání obviněných nebylo shledáno pochybení, proto stížnosti obviněných jako nedůvodné zamítla.

10. Z obsahu přiloženého spisu Vrchního státního zastupitelství v Olomouci, sp. zn. 1 VZT 77/2018, Nejvyšší soud zjistil, že obhájce obviněných M. T. a M. H. dne 10. 5. 2018 podal vůči tomuto usnesení podnět k výkonu dohledu Vrchnímu státnímu zastupitelství v Olomouci podle § 12d zákona č. 283/1993 Sb., o státním zastupitelství (dále jen „zákon č. 283/1993 Sb.“), který se svým obsahem v zásadě shodoval s nyní podanou stížností pro porušení zákona. V jeho závěru bylo navrženo, aby státní zástupce Vrchního státního zastupitelství v Olomouci v souladu s ustanovením § 12d odst. 1 zákona č. 283/1993 Sb. a § 1 odst. 2 písm. e) vyhlášky Ministerstva spravedlnosti č. 23/1994 Sb., o jednacím řádu státního zastupitelství, nařídil státní zástupkyni Krajského státního zastupitelství v Brně napravit nezákonný stav, který v důsledku její činnosti nastal, a to formou zrušení rozhodnutí o stížnosti a vydání nového usnesení, kterým bude o stížnosti obviněných znovu rozhodnuto.

11. Státní zástupce odboru trestního řízení Vrchního státního zastupitelství v Olomouci přípisem ze dne 23. 5. 2018 (č. 1. 22 spisu sp. zn. 1 VZT 77/2018) odboru přezkumnému řízení tohoto vrchního státního zastupitelství doporučil, aby námitkám obviněných uvedeným v podnětu k dohledu bylo vyhověno, neboť jim přisvědčil v absenci odůvodnění rozhodnutí ve smyslu § 134 odst. 2 tr. ř., protože odůvodnění předmětného usnesení státní zástupkyně je ryze formální. To plyne z přípisu „Informace pro náměstka vrchního státního zástupce“ ze dne 23. 5. 2018, v němž státní zástupce uvedl, že je třeba přihlídnout k návrhu obhajoby, která nebrojí proti samotnému usnesení o zahájení trestního stíhání, ale výlučně proti nezákonnosti usnesení státní zástupkyně, kterou spatřoval v absenci odůvodnění rozhodnutí ve smyslu § 134 odst. 2 tr. ř., a to zejména s ohledem na obsah stížností podaných obviněnými. Rozhodnutí státní zástupkyně považoval za formalistické a neobsahující žádnou věcnou argumentaci ve vztahu ke kvalifikovaným námitkám vzneseným obhajobou, protože se zaměřila pouze na formální stránku přezkoumání přípustnosti podaných opravných prostředků a mimo rekapitulaci obsahu stížností již v odůvodnění pouze uvedla formální a nic neříkající floskule, kde v zásadě jen opsala trestní řád. Proto bylo dáno obhajobě za pravdu, že kritéria § 134 odst. 2 tr. ř. zde splněna nebyla. Nápravy stavu, jenž považoval za nezákonný, bylo možné docílit pouze iniciací stížnosti pro porušení zákona podanou ve prospěch obviněných. Státní zástupce měl tak za to, že se ze strany obviněných nejednalo o podnět k výkonu dohledu, ale o

podnět pro podání mimořádného opravného prostředku, jenž nemůže vyřizovat odbor trestního řízení, ale odbor přezkumného řízení, kterému věc se souhlasem ředitele odboru trestního řízení a náměstka vrchního státního zástupce postoupil.

III.

Přípustnost a důvodnost stížnosti pro porušení zákona

12. Nejvyšší soud nejprve zkoumal, zda stížnost po porušení zákona koresponduje s podmínkami stanovenými v § 266 a § 267 tr. ř., neboť z převážné části jejího obsahu vyplývá, že se týká zejména nedostatků obsahu odůvodnění. Pokud by tomu tak bylo, Nejvyšší soud by podanou stížnost pro porušení zákona nemohl přezkoumat, protože jen proti odůvodnění rozhodnutí nelze stížnost pro porušení zákona podat. Tato zásada plyne zásadně z jejího zákonného vymezení, protože podle § 266 odst. 1 tr. ř. lze stížnost pro porušení zákona podat proti pravomocnému rozhodnutí soudu nebo státního zástupce, jímž byl porušen zákon nebo které bylo učiněno na podkladě vadného postupu řízení, ale i z jejího účelu, jímž je jednak náprava právních vad pravomocných rozhodnutí nebo náprava vadného postupu řízení, které pravomocnému rozhodnutí předcházelo. Jde o mimořádný opravný prostředek, který sleduje dva cíle, a to nápravu vadného konkrétního pravomocného rozhodnutí, kdy se důsledky projeví zejména v konkrétním posuzovaném případě v novém řízení, popřípadě výjimečně i novým rozhodnutím orgánu rozhodujícího o stížnosti pro porušení zákona (§ 269 odst. 2 až 272 tr. ř.), a usměrnění soudní praxe při řešení důležitých právních otázek (§ 268 a § 269 odst. 1 tr. ř.) (viz ŠÁMAL, P. a kol. Trestní řád. Komentář. 7. vydání. Praha: C. H. Beck, 2013, s. 3296 až 3297). Jestliže Nejvyšší soud podle § 267 odst. 3 tr. ř. přezkoumává stížnosti pro porušení napadené rozhodnutí, přezkoumává zákonnost a odůvodněnost těch výroků rozhodnutí, proti nimž byla stížnost pro porušení zákona podána, v rozsahu a z důvodů v ní uvedených. Řízením, které předcházelo napadenému rozhodnutí, se rozumí procesní postup orgánů činných v trestním řízení, který vyústil v rozhodnutí, proti němuž směřuje stížnost pro porušení zákona. Je to nejenom řízení bezprostředně předcházející napadenému rozhodnutí, ale i řízení vzdálenější za podmínky, že jde o řízení v téže věci a že jím bylo nebo mohlo být ovlivněno napadené rozhodnutí. Řízení, které předchází napadenému rozhodnutí, se přezkoumává z toho hlediska, zda všechny procesní úkony provedené v této době orgány činnými v trestním řízení byly provedeny podle zákona, popřípadě zda některé úkony nebyly provedeny, ačkoliv podle zákona provedeny být měly (přiměřeně srov. rozhodnutí č. 7/1980 Sb. rozh. tr.). Součástí předcházejícího řízení jsou nejenom úkony dokazování, jako např. výslech obviněného, výslech svědka, znalecký posudek, nebo zajišťovací úkony (např. odnětí věci, domovní a osobní prohlídka, prohlídka jiných prostor a pozemků apod.), ale i pravomocná rozhodnutí za podmínky, že mají vliv na napadené rozhodnutí (např. usnesení o zastavení trestního stíhání, proti němuž směřoval návrh na povolení obnovy, je součástí předcházejícího řízení ve vztahu k usnesení o povolení obnovy řízení, neboť při zkoumání, zda usnesení o povolení obnovy řízení je v souladu se zákonem, má význam i obsah původního usnesení o zastavení trestního stíhání).

13. Uvedené zákonné vymezení doplňuje a konkretizuje i právní teorie, podle níž také není možné podat stížnost pro porušení zákona jen proti odůvodnění rozhodnutí (srov. např. CÍSAŘOVÁ, D., FENYK, J., GRIVNA, T. a kol. Trestní právo procesní. 5. vydání, Praha: ASPI, 2008, s. 636, či JELÍNEK, J. a kol. Trestní právo procesní. 3. vydání. Praha: Leges, 2013, s. 711. Rovněž i podle autorů DRAŠTÍK, A., FENYK, J. a kol. Trestní řád: Komentář. Praha: Wolters Kluwer, 2017, s. 546). V takovém případě není stížnost pro porušení zákona přípustná, protože ve smyslu § 266 odst. 1 tr. ř. přezkoumávat jen správnost a úplnost odůvodnění rozhodnutí (nebo poučení).

14. V přezkoumávaném případě Nejvyšší soud shledal, že byť se s ohledem na převážnou část argumentace jeví, že stížnost pro porušení zákona ministrem spravedlnosti podaná směřuje proti odůvodnění, nejsou tyto námitky toliko tím důvodem, pro který je stížnost pro porušení podána,

neboť v ní nejde jen o nedostatky shledané pouze a výhradně v ustanoveních 134 odst. 2 tr. ř., ale podstata vady, o kterou se obsahem vytknutých nedostatků jedná, spočívá ve vadách předcházejících vydání tohoto usnesení, a tedy v postupu podle § 147 odst. 1 a § 148 odst. 1 písm. c) tr. ř. Tato vada se projevila ve vážném nesouladu mezi odůvodněním rozhodnutí a ustanoveními trestního řádu, a jde tak o pochybení ve vadném postupu řízení, o něž jde tehdy, jestliže v řízení, jež vyústilo v pravomocné rozhodnutí, které se však samo nejeví nesprávným, byla porušena důležitá procesní ustanovení. V důsledku toho vznikla pochybnost, zda by se při jejich dodržení dospělo ke stejnému rozhodnutí, jaké bylo v konkrétním případě učiněno. Stížnost pro porušení zákona se tu nepodává proto, že rozhodnutím samotným byl porušen zákon, ale argumentuje se tím, že v důsledku nezákonného postupu řízení nelze vyloučit, že tento vadný postup řízení měl vliv i na správnost napadeného rozhodnutí (viz ŠÁMAL, P. a kol. Trestní řád. Komentář. 7. vydání. Praha: C. H. Beck, 2013, s. 3296 až 3301).

15. Nejvyšší soud s ohledem na takto vymezené podmínky přezkoumávání vad předchozího řízení a rovněž i vzhledem k obsahu stížnosti pro porušení zákona shledal, že důvody, o něž se stížnost pro porušení zákona opírá, mají příčinu v nesplnění povinností plynoucích z ustanovení § 147 odst. 1 tr. ř., což vede k pochybnostem o správnosti rozhodnutí podle § 148 odst. 1 písm. c) tr. ř., a to přesto, že stížnost pro porušení zákona poukazuje převážně na nedostatky odůvodnění napadeného usnesení, které jsou však tak podstatné a zásadní, že vedou k jeho nepřezkoumatelnosti a nesplnění zásad plynoucích nejenom z § 134 odst. 2 tr. ř., ale i z § 147 odst. 1 tr. ř. a § 148 odst. 1 písm. c) tr. ř.

16. Přezkoumávaným rozhodnutím je usnesení o zahájení trestního stíhání, které vychází z postupu policejních orgánů při objasňování a zjišťování důvodnosti vedení trestního stíhání proti konkrétním osobám v konkrétní trestní věci (srov. § 160 odst. 1 tr. ř.), a proto je o to více nutné klást důraz na činnost dozorcího státního zástupce, případně nadřízeného státního zástupce, je-li proti němu podána stížnost. Tyto skutečnosti plynou i ze stížnosti pro porušení zákona, z níž je patrné, že na vadný průběh trestního řízení předcházející vydání napadeného usnesení je možné usuzovat i ze samotného odůvodnění přezkoumávaného rozhodnutí, které je rozhodné pro závěry o tom, zda bylo opodstatněné zamítnout stížnosti obviněných proti rozhodnutí o zahájení trestního stíhání.

17. Je-li ve smyslu důvodů uvedených ve stížnosti pro porušení zákona příčinou vadný procesní postup, který se navenek projevil i v nepřezkoumatelnosti a vadnosti odůvodnění přezkoumávaného usnesení, je vhodné zmínit i judikaturu Ústavního soudu, který v nálezech ze dne 15. 3. 2006, sp. zn. I. ÚS 661/2005, a ze dne 3. 7. 2003, sp. zn. [III. ÚS 511/2002](#), o něž se stížnost pro porušení zákona mimo jiné opírá. Zde Ústavní soud vyjádřil důrazný apel na odůvodnění rozhodnutí vydaná v přípravném řízení státními zástupci a jejich význam pro další trestní řízení. Tato rozhodnutí Ústavního soudu Nejvyšší soud i v této věci respektoval. Vycházel zejména z nálezu Ústavního soudu ze dne 3. 7. 2003, sp. zn. [III. ÚS 511/2002](#), podle něhož „Postavení státního zastupitelství je potud odlišné, že již zmíněné procesní vztahy jsou jednak ovlivněny prvky zřetelně inkvizičními, jednak, a to především, tím, že k podání obžaloby (vznesení obvinění) podle zákona zcela postačí důvodné podezření, že inkriminovaný skutek, který je státním zastupitelstvím pokládán za trestný čin, se stal, a že zjištěné skutečnosti nasvědčují tomu, že jeho pachatelem je určitá osoba (§ 160 odst. 1 tr. ř.), později obviněný či obžalovaný (§ 176 odst. 1 tr. ř.). Toto, na rozdíl od ústavního postavení obecných soudů, odlišné postavení státního zastupitelství zároveň odůvodňuje odlišné pravomoci, jimiž státní zastupitelství v trestním řízení a zejména pak v přípravném řízení disponuje, a procesní práva a povinnosti, která z nich vyplývají; jestliže nadto je státnímu zastupitelství ústavně příkázáno zastupovat veřejnou žalobu v trestním řízení (článek 80 ústavního zákona č. 1/1993 Sb., Ústava České republiky), je zřejmé, že státní zastupitelství není vybaveno nestranností v takovém slova smyslu, jako je tomu u obecných soudů, a že v důsledku toho mu nelze upřít právo na vlastní (procesní a vyšetřovací) taktiku; proto také po státním zastupitelství jako žalobci a zástupci státu nelze vyžadovat, aby zejména v přípravném řízení stíhaného seznamovalo s důkazní situací tak, jak

se v tom kterém okamžiku (fázi) přípravného řízení jeví, případně jak a z jakých důvodů ji hodnotí, a vyjasňovalo tak předčasně (do okamžiku skončení vyšetřování) své bližší či vzdálenější procesně-taktické záměry (cíle). Postavení státního zastupitelství jako žalobce, jemuž přísluší dbát zájmů státu, však nikterak neznamená, že by ve svém postupu, zejména tam, kde je mu zákonem svěřena dozorcí činnost nad zákonností přípravného řízení (§ 174 odst. 1 tr. ř.) nebo pravomoc rozhodnout o podané stížnosti, bylo státní zastupitelství oprávněno k libovůli, jíž se zpravidla rozumí svévole v rozhodování či v provedeném postupu, tedy k rozhodování bez bližších kritérií či alespoň zásad odvozených jím z právní normy. Této nestrannosti státního zastupitelství dává procesní předpis výraz tím, že mu svěřuje - mimo jiné - ve vybraných věcech (§ 141 odst. 1 a 2 tr. ř.) právo a povinnost přezkumu všech výroků napadeného usnesení (§ 147 odst. 1 tr. ř.), příp. právo rušit nezákonná nebo neodůvodněná rozhodnutí [§ 174 odst. 2 písm. c) tr. ř.] s tím, že takto vydané rozhodnutí státního zastupitelství zákonem stanoveným způsobem odůvodní [§ 134 odst. 1 písm. d) a odst. 2 tr. ř.]. Posléze uvedenému požadavku zákona nelze podle přesvědčení Ústavního soudu rozumět jinak, než že státní zastupitelství v odůvodnění svého rozhodnutí rozhodovací důvody natolik vyloží, že z nich bude patrný rozsah provedeného přezkumu a zejména - alespoň podstatným způsobem - vysvětleno, proč materie stížnosti zůstala rozhodnutím o ní nedotčena, příp. z jakých důvodů bylo změněno napadené rozhodnutí či nahrazeno rozhodnutím vlastním. Jde o povinnost, která se úzce dotýká nejen procesní čistoty řízení, ale také práva na obhajobu, které je ústavně zaručeno od samého počátku řízení (§ 37 odst. 2 Listiny základních práv a svobod); řečeno jinými slovy, při absenci jiného plně nestranného institutu soudcovského typu (kupř. vyšetřujícího soudce) jde o procesní zábranu, která by - z pozice stíhaného - měla bránit překvapivým, nebo dokonce obmyslným rozhodnutím veřejné moci, kterou státní zastupitelství v trestním řízení disponuje a která téměř vždy stíhaného rozličným způsobem a v různém rozsahu zatěžuje. Dostatečnost odůvodnění rozhodnutí, které státní zastupitelství vydává, je proto nejen plněním zákonem stanovených požadavků, ale nadto je také výrazem ústavnosti, na níž jsou principy trestního řízení založeny (článek 36 odst. 1 Listiny základních práv a svobod).“

18. Na základě takto vymezených principů Nejvyšší soud vázán zákonností a odůvodněností těch výroků rozhodnutí, proti nimž byla stížnost pro porušení podána (§ 267 odst. 3 tr. ř.), v rozsahu a z důvodů v ní uvedených, jakož i řízení napadené části předcházející, právě z hlediska výše vymezeného odůvodnění podaného mimořádného opravného prostředku přezkoumal a z důvodů v rozsudku podrobně rozvedených dospěl k závěru, že se státní zástupkyně nevěnovala právě námitkám ve stížnosti uplatněným, a řízení, z něhož vzešlo rozhodnutí, které přezkoumávala, nepodrobila dostatečné revizi, ačkoliv tak byla povinna. Nejvyšší soud proto v souladu s návrhem ministra spravedlnosti podle § 268 odst. 2 tr. ř. vyslovil, že pravomocným usnesením státní zástupkyně Krajského státního zastupitelství v Brně ze dne 20. 4. 2018, sp. zn. 2 KZV 16/2017, byl porušen zákon v ustanoveních § 134 odst. 2 a § 148 odst. 1 písm. c) tr. ř., a v řízení předcházejícím § 147 odst. 1 tr. ř., a to v neprospěch obviněných M. H., M. T., F. Š., Š. K., L. F. a F. S. Podle § 269 odst. 2 tr. ř. zrušil toto usnesení, jakož i všechna další rozhodnutí na zrušené usnesení obsahově navazující, pokud vzhledem ke změně, k níž došlo zrušením, pozbyla podkladu. Podle § 270 odst. 1 tr. ř. státní zástupkyně Krajského státního zastupitelství v Brně přikázal, aby věc v potřebném rozsahu znovu projednala a rozhodla, neboť shledal, že tím, že se v usnesení řádně námitkami obviněných nezbývala, v odůvodnění je nevysvětlila, není zřejmé, zda rozhodnutí o zahájení trestního stíhání v potřebném měřítku přezkoumala, a tedy zda je toto rozhodnutí ve smyslu § 148 odst. 1 písm. c) tr. ř. věcně správné ve smyslu „fair“ procesu. Tím bylo porušeno právo obviněných na řádné objasnění věci bez porušení principu zákazu libovůle v rozhodování ve smyslu článku 36 Listiny základních práv a svobod.

19. Státní zástupkyně Krajského státního zastupitelství v Brně proto bude povinna se znovu stížnostmi obviněných zabývat a v souladu se zákonem i judikaturou Nejvyššího i Ústavního soudu o stížnostech obviněných znovu rozhodnout tak, že ve smyslu § 147 odst. 1 tr. ř. přezkoumá správnost všech výroků napadeného usnesení, proti nimž může stěžovatel stížnost podat, a vypořádá se se všemi

námitkami, které jsou ve stížnostech uplatněny tím způsobem, aby byly respektovány všechny požadavky v ustanovení v § 134 odst. 2 tr. ř. Teprve na základě takto zákonem stanoveného a judikaturou soudů upřesněného postupu bude znovu ze všech významných hledisek o stížnostech rozhodovat.

20. Pro úplnost Nejvyšší soud znovu zdůrazňuje, že tyto závěry činí zásadně jen na základě podmínek stanovených v § 267 odst. 3 tr. ř., podle nichž mu zde nepřísluší jakkoli přezkoumávat po věcné (meritorní) stránce rozhodnutí o zahájení trestního stíhání (§ 160 odst. 1 tr. ř.) a vyjadřovat se k opodstatněnosti trestního stíhání, ale své závěry učinil jen ve smyslu obsahu podané stížnosti pro porušení zákona.